

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije -
Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Slovenije

KODEKS ETIKE

za babice Slovenije

Kodeks etike za babice Slovenije

Izdala in založila: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Za založnico Zbornico - Zvezo: Darinka Klemenc

3. izdaja: Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije

Sodelovali: mag. Darja Ovijač, Marina Velepich, Marjana Adamič, mag. Jožica Eder, Irena Buček Hajdarevič, Zorica Kardoš, Darinka Klemenc, Erika Marin, Milena Marinič, Sandra Naka, mag. Jožica Peterka Novak, Vera Štebe, Andrej Vojnovič

Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije je bil sprejet na 27. redni Skupščini Zbornice - Zveze 29. 3. 2014

3. izdaja 2014 (naklada 20.000 izvodov)

2. ponatis 2018 (naklada 4000 izvodov)

1. izdaja: Kodeks etike za babice Slovenije

Sodelovale: Renata Nahtigal, doc. dr. Ana Polona Mivšek, Gordana Njenjić, Anita Prelec, Mihaela Skoberne, Marina Velepich

Kodeks etike za babice Slovenije je bil sprejet na 23. redni Skupščini Zbornice - Zveze 26. 3. 2011

1. izdaja 2014 (naklada 20.000 izvodov)

2. ponatis 2018 (naklada 4000 izvodov)

Oblikovanje in priprava za tisk: Starling d. o. o. Vrhnika

Tisk: Tiskarna Povše B&M d. o. o. Ljubljana

Naklada: 4000 izvodov

Leto izdaje: 2018

**Spoštovane kolegice in kolegi,
medicinske sestre,
babice,
tehniki zdravstvene nege,
bolničarji negovalci,
cenjeni pacienti,**

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica – Zveza), ki se kot reprezentativna stanovska strokovna organizacija izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe ponaša s spoštljivo zgodovino (zveza regijskih strokovnih društev bo leta 2017 praznovala 90 let svojega delovanja, zbornični del pa obstaja 22 let), z veseljem in s ponosom pošilja »v življenje« dva ključna dokumenta: **Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije** in **Kodeks etike za babice Slovenije**.

Pogled v zgodovino na področju razvoja etičnih pravil v naši stroki na Slovenskem sega v skupni kodeks etike zdravstvenih delavcev v bivši državi Jugoslaviji (1963). Nato smo v luči razvoja avtonomije lastne stroke leta 1994 oblikovali in sprejeli prvi samostojni Kodeks etike medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije in ga leta 2005 dopolnili in prenovili. Babice so istega leta (2005) izdale prevod kodeksa za babice Mednarodnega sveta babic (ICM).

Pričujoči Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije, ki ga je Skupščina Zbornice – Zveze na podlagi široke javne razprave sprejela marca 2014, predstavlja drugo prenovno etičnih pravil na področju zdravstvene nege v državi. Kodeks etike za babice Slovenije predstavlja prvi samostojni dokument na tem področju; Skupščina Zbornice – Zveze ga je sprejela marca 2011. Oba kodeksa s ponosom objavljamo v notni publikaciji, saj tudi na simbolični ravni nakazujeta dobro sodelovanje med zdravstveno in babiško nego.

Zahvaljujemo se članicam Častnega razsodišča Zbornice – Zveze in njegovim predsednicam mag. Darji Ovijač, Marini Velepčič in Veri Grbec, članicam delovne skupine za pripravo kodeksa za babice in njeni predsednici Renati Nahtigal, predsednici Sekcije medicinskih sester in babic pri Zbornici – Zvezi Aniti Prelec ter vsem, ki ste prispevali svoje znanje in dragocene izkušnje iz poklicne etike, da sta nastala sedanja dokumenta.

V negotovem času uvajanja visokih tehnologij in kompleksnih pristopov v zdravstvu, povečane socialne neenakosti prebivalstva, naraščanja delovnih obremenitev zdravstvenih delavcev ter številnih stiskah pacientov je skupek etičnih pravil in načel, vsebovanih v obeh kodeksih, izvajalcem zdravstvene in babiške nege ter oskrbe pomembna zaveza in vodilo pri njihovem etičnem odločanju. Za zaščito pravic pacientov, za priznavanje in spoštovanje sodelavcev ter v korist stroke.

*Darinka Klemenc,
predsednica Zbornice – Zveze*

Ljubljana, 2014

Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije

1. izdaja 1994 (naklada 15.000 izvodov)
1. ponatis 2004 (naklada 600 izvodov)
2. izdaja 2006 (naklada 18.000 izvodov)
1. ponatis 2011 (naklada 500 izvodov)

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

174:616-083
174:618.2/.6-083

KODEKS etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije / [sodelovali Darja Ovijač ... et al.]. Kodeks etike za babice Slovenije / [sodelovale Renata Nahtigal ... et al.]. - 2. ponatis. - Ljubljana : Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 2018

1. Ovijač, Darja 2. Kodeks etike za babice Slovenije
295706624

Na podlagi 87. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti je Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije skladno s 4. členom Statuta na Skupščini 26. 3. 2011 sprejela

KODEKS ETIKE za babice Slovenije

*Definicija poklica babice

Babica je oseba, ki je uspešno zaključila javno priznan študijski program babištva, ki temelji na ICM (International Council of Midwives) osnovnih kompetencah za babiško prakso in ICM standardih za izobraževanje babic; je vpisana v register zdravstvenih delavcev, je pridobila licenco za opravljanje babiške dejavnosti, uporablja strokovni naslov babica in dokazuje usposobljenost za izvajanje babiške prakse.

Babica je prepoznana kot odgovorna in zanesljiva strokovnjakinja, ki dela v partnerstvu z žensko, jo podpira, neguje in svetuje med nosečnostjo, porodom in v poporodnem obdobju. Spremlja žensko med porodom, pri čemer se zaveda lastne odgovornosti, izvaja pa tudi babiško nego novorojenčka in dojenčka.

Ta skrb vključuje preventivne ukrepe, promocijo normalnega poroda, prepoznavanje zapletov pri materi in otroku, dostop do zdravstvene oskrbe ali druge ustrezne pomoči ter izvedbo nujnih ukrepov. Babica ima pomembno vlogo pri zdravstveni vzgoji in izobraževanju ženske, družine in širše družbene skupnosti. Njeno delovanje vključuje prenatalno vzgojo, pripravo na odgovorno starševstvo, posega pa tudi na področje zdravja žensk, spolnega ali reproduktivnega zdravja ter zdravja otrok. Babica lahko deluje na domu, v skupnosti, v bolnišnicah, na klinikah ali v zdravstvenih domovih.

Definicija poklica babice, ki jo je sprejela Mednarodna zveza babic (ICM) junija 2011, Durban, Južnoafriška republika.

Babica v slovenskem prostoru zajema vse dosedanje strokovne nazive v zvezi s poklicem babice: medicinska sestra – babica, višja medicinska sestra s specializacijo iz porodniške zdravstvene nege, diplomirana babica, diplomirani babičar, magister/magistra babištva.

*V besedilu uporabljeni izraz babica se nanaša na oba spola.

KODEKS ETIKE ZA BABICE SLOVENIJE

- NAČELO I:** Babica pri svojem delu spoštuje in zagovarja temeljne človekove pravice, pravice matere, otroka in družine.
- NAČELO II:** Babica spoštuje pravico ženske do izbire in odločanja.
- NAČELO III:** Babica spoštuje zasebnost in dostojanstvo ženske, otroka in družine. Pri tem jo zavezuje poklicna molčečnost.
- NAČELO IV:** Babica je v okviru svojih poklicnih pristojnosti samostojna. Dolžna je izvajati kakovostno in varno babiško nego, utemeljeno na raziskavah, ter je za to moralno, etično, strokovno in pravno odgovorna.
- NAČELO V:** Babica deluje zdravstveno-vzgojno in promovira zdravje.
- NAČELO VI:** Babica se zaveda medsebojne odvisnosti na strokovnem področju in sodeluje z drugimi strokovnjaki.
- NAČELO VII:** Babica si prizadeva za vseživljenjsko izobraževanje, za širitev strokovnega znanja in za raziskovalno delo.

NAČELO I

Babica pri svojem delu spoštuje in zagovarja temeljne človekove pravice, pravice matere, otroka in družine.

- Babica spoštuje načelo enakosti in zagotavlja vsem enako kakovostno babiško nego, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično prepričanje, izobrazbo ali socialni položaj. Hkrati zagotavlja, da nihče ne bo prikrajšan ali oškodovan zaradi svojega zdravstvenega stanja, fizične ali psihične nezmožnosti, videza, starosti, kulture in vrednot, stanu ali spolne usmerjenosti ter zdravju škodljivih razvad. Nepristranska je pri obravnavi marginalnih skupin.
- Babica pri izvajanju babiške nege pristopa k ženski in njeni družini celostno; upošteva njihove fizične, psihične, socialne in duhovne potrebe ter je njihova zaupnica in zagovornica.

NAČELO II

Babica spoštuje pravico ženske do izbire in odločanja.

- Babica podpira pravico ženske, da aktivno sodeluje v odločitvah o njeni zdravstveni oskrbi. Spoštuje njeno pravico do izbire, ki temelji na popolni informiranosti in soglasju ter žensko spodbuja, da se zave lastne odgovornosti za izid svojih odločitev.
- Babica zagotavlja pravno in moralno pravico vsake ženske do samoodločanja v času nosečnosti, poroda in zgodnjega starševstva.
- Babica omogoča in vzpodbuja podporno vlogo partnerja in družine v obdobju nosečnosti, poroda in zgodnjega starševstva.

Omejitve:

- Babica se zaveda, da lahko pride do okoliščin, ko odločitve ženske na osnovi informiranega soglasja ne bo mogoče v celoti izpolniti. V primeru, ko bi odločitev ženske pomenila ogrožanje življenja zanjo in/ali otroka, je babica dolžna ženski situacijo pojasniti na njej razumljiv način in ravnati v skladu s strokovno utemeljeno in veljavno doktrino.

NAČELO III

Babica spoštuje zasebnost in dostojanstvo ženske, otroka in družine. Pri tem jo zavezuje poklicna molčečnost.

- Babica upošteva in spoštuje pravico ženske do zasebnosti in dostojanstva pri izvajanju babiške nege.
- Babica je dolžna varovati kot poklicno skrivnost vse informacije o ženski in otroku, ki so zdravstvenega, osebnega, družinskega ali socialnega značaja.
- Babica spoštuje in zagotavlja zaupnost podatkov v skladu z željo ženske in veljavno zakonodajo in razkrije določene podatke le, kadar sta ogrožena zdravje ali varnost ženske ali otroka. Kadar je potrebno razkritje podatkov, o tem seznaniti le tiste sodelavce v babiški ali zdravstveni obravnavi ženske, ki bi lahko preprečili škodljive posledice spoštovanja zaupnosti.
- Babica zagotavlja zasebnost in zaupnost podatkov ne glede na obliko, v kateri so podatki shranjeni.

NAČELO IV

Babica je v okviru svojih poklicnih pristojnosti samostojna. Dolžna je izvajati kakovostno in varno babiško nego, utemeljeno na raziskavah, ter je za to moralno, etično, strokovno in pravno odgovorna.

- Babica posameznikom, za katere skrbi, zagotavlja najboljšo možno strokovno obravnavo, ki temelji na raziskovalnih dokazih ter je v skladu s filozofskimi stališči babiške stroke.
- Babica se zaveda notranjih potencialov ženske, zato v skrbi zanjo upošteva njeno lastno, intuitivno védenje o sami sebi.
- Primarna skrb babice sta ženska in njen otrok; ob tem ne sme zanemariti njunega ožjega socialnega omrežja - partnerja/ke, družine ter pomembnih drugih, ki oblikujejo podporni sistem posameznice.
- Babica je za svoje strokovne odločitve, dejanja in izide odgovorna pred svojo vestjo, žensko in njeno družino, babiško stroko in družbo.
- V kolikor babica ugotovi, da na posameznem področju kakovost zdravstvene in socialne obravnave ženske, otroka in/ali njune družine ni ustrezna, je dolžna dati pobude za izboljšave. To vključuje (pre)oblikovanje standardov, pa tudi prijavo neetičnega odnosa oz. ravnanja stanovskih kolegov in drugih zdravstvenih strokovnjakov ali sodelavcev svojim predpostavljenim, in če je potrebno, ustreznim organom.
- Babica nikoli ne odkloni babiške nege ženski in njeni družini ob nenadnem porodu. Prav tako vedno nudi nujno medicinsko pomoč in pomoč ljudem v izjemnih razmerah ter se v sklopu danih okoliščin zavzema za najboljšo možno kakovost zdravstvene obravnave.

Omejitve:

- Babica lahko odkloni babiško nego ali sodelovanje pri zdravstveni obravnavi, kadar meni, da je to zanjo etično ali versko nesprejemljivo (ugovor vesti). Zavrne tudi izvedbo posegov in/ali postopkov, za katere nima ustreznih strokovnih znanj in izkušenj. Ob tem posamezniki, ki jih obravnava, ne smejo biti prikrajšani.
- Babica odkloni vsako boniteto ali darilo, če je to mogoče razumeti kot prizadevanje, da bi za posameznika v njeni babiški skrbi ali zase dosegla kakršnokoli ugodnost.

NAČELO V

Babica deluje zdravstveno-vzgojno in promovira zdravje.

- Babica zdravstveno vzgojo usmerja k ženskam, njihovim družinam in širši družbeni skupnosti. Pri tem spodbuja zdrav življenjski slog, informira o aktivnostih, ki krepijo zdravje, in ozavešča o škodljivosti razvad.
- Babica predstavlja nosečnost, porod in poporodno obdobje kot fiziološka stanja v življenju ženske, pri čemer spodbuja njena realna pričakovanja glede varnega poroda.
- Babica je nenadomestljiva pri pripravi na odgovorno starševstvo, njena zdravstveno-vzgojna vloga pa posega tudi na področje zdravja žensk, spolnega in reproduktivnega zdravja in zdravja otrok.
- Babica se zaveda vpliva škodljivih okoljskih dejavnikov na zdravje, zato je zavezana k skrbi za zdravo okolje. Vse vire (vodo, energijo, material) izkorišča premišljeno in varčno. Je okoljevarstveno osveščena in ekologijo promovira v družbi.

NAČELO VI

Babica se zaveda medsebojne odvisnosti na strokovnem področju in sodeluje z drugimi strokovnjaki.

- Babica nikoli ne odkloni pomoči kolegici/u. K temu jo zavezujeta poklicna dolžnost in stanovska pripadnost.
- Babica z asertivnim vedenjem prispeva k dobrim medosebnim odnosom znotraj zdravstvenega tima.
- Babica pri svojem delu sodeluje z različnimi strokovnjaki, pri čemer spoštuje poklicno vlogo in znanje vsakega posameznika.

- Babica je solidarna do drugih babic po svetu. Nudi jim stanovsko podporo pri razvoju stroke. V primeru elementarnih in drugih nesreč jih podpira in jim nudi pomoč.
- Babica deluje v skladu z dokumentom Osebnostna in poklicna podoba babice.

NAČELO VII

Babica si prizadeva za vseživljenjsko izobraževanje, za širitev strokovnega znanja in za raziskovalno delo.

- Babica skrbi za svoj strokovni in karierni razvoj.
- Babica sledi strokovnemu napredku in se zavzema za uvajanje novih metod dela, ki zagotavljajo večjo kakovost babiških storitev.
- Babica podpira in izvaja raziskovalno delo na področju babištva in se zavzema za prakso, ki temelji na dokazih. Aktivno sodeluje tudi pri raziskavah na drugih področjih znanosti.
- Babica sodeluje pri izobraževanju študentov babištva, dijakov in študentov drugih zdravstvenih ved in babic v praksi.

Ljubljana, 2014

*Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije*

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica – Zveza) je strokovno, nevladno in nepridobitno združenje v Republiki Sloveniji, katere nastanek sega v leto 1927, in združuje medicinske sestre, babice, tehnike zdravstvene nege in bolničarje negovalce. V organizacijo je povezanih enajst regijskih strokovnih društev:

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Celje; www.dmsbzt-celje.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske; www.dmsbzt-gorenjske.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper; www.dmsbzt-koper.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana; www.drustvo-med-sester-lj.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor; www.dmsbzt-mb.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Nova Gorica; www.drustvo-mszt-novagorica.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto; www.dmszt-nm.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Pomurja; www.drustvo-mszt-pomurja.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ptuj – Ormož; www.dmsbzt-ptuj-ormoz.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenj Gradec; www.dmsbzt-sg.si

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Velenje; www.dmsbzt-velenje.si

Zbornica – Zveza je članica Mednarodnega sveta medicinskih sester (ICN), Mednarodne konfederacije babic (ICM), Evropske zveze združenj medicinskih sester (EFN) ter Evropskega združenja babic (EMA).

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije -
Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov Slovenije

**Izdajo publikacije so finančno podprla
vsa regijska strokovna društva.**

Spletne strani: www.zbornica-zveza.si

Cena knjige 2,00 €